

Begrebet Middelalder

(1987)

Ophavssituation:

Michael Nordberg: "Den dynamiske middelalder". (1987). IN: Sanne Knudsen & Kim Danielsen: "Middelalderen – Historie, religion, litteratur og kunst". (2011). Forlaget Systeme.

Kildeintroduktion:

Michael Nordberg (1930-2016) var svensk historiker, som var ansat ved universitetet i Stockholm fra 1964-1995. Gennem han akademiske karriere udgav Nordberg flere banebrydende værker om Middelalderen og Renæssancen, som fik en stor indflydelse på historikerne i Skandinavien.

Michael Nordberg: Om begrebet middelalder

»En lang, mørk nat med nogle få lysende stjerner«, »Den mørke middelalder«, hvem kender ikke disse betegnelser for den lange periode i Europas historie fra omkring 500-tallet til 1500-tallet!

Hvis man vil sige noget virkelig negativt om et fænomen, som man ikke bryder sig om, betegner man det som: »Ren Middelalder!«. Begrebet er kommet til at stå for alt, hvad der er primitivt og stillestående, for fattigdom, vold, vilkårlig undertrykkelse og almindelig elendighed, for ikke at tale om overtro, samt intellektuelt og religiøst mørke.

Hvordan er det blevet sådan?

Ansaret må nok lægges på de italienske humanister i 1400- og 1500-tallet, Renæssancens lærde, som i deres grænseløse selvovervurdering mente, at de havde genvakt og genfødt Oldtidens kultur. (...). Nu er det ikke usædvanligt, at man ser ned på og foragter den tidsalder, der ligger umiddelbart forud for ens egen, men i dette tilfælde har det negative syn vist sig at være ualmindeligt livskraftigt.

1700-tallets oplysningsmænd havde kun ringeagt tilovers for »Middelalderen« og det »Gotiske Barbari«. Da Romantikken i begyndelsen af 1800-tallet »opdagede« Middelalderen, blev deres opfattelse i grunden lige så forløjet og falsk, blot på en anden måde: »Ekstatisk katolsk fromhed« og »Ridderromantik«, som de lagde hovedvægten på, var ikke så væsentlige en faktor i Middelalderen, som mange har troet.

Den moderne historieforskning har, ikke mindst siden Anden Verdenskrig, radikalt ændret billedet af denne epoke. Vore kundskaber er i høj grad blevet udvidet, uddybet og nuanceret. Men al den denne fascinerende viden synes at være forbeholdt specialister (...). Den synes (...) ikke at komme ud til dem, der skriver lærebøgerne i historie. Forældede synspunkter, hævdvundne fejlskøn og forudfattede meninger lever alt for ofte videre i disse bøger. (...).

Men tag etiketten væk og prøv at se perioden fra 1100-tallet til 1600-tallet i sammenhæng, som en rækkefølge, og uden forudfattede meninger!

Så ser man, at det meste af det, der anses for at være typisk for »Renæssancen« også findes i »Middelalderen«; at man f.eks. i 1100-tallet studerede Oldtidens forfattere lige så ivrigt, som renæssancehumanisterne gjorde (...). Stort set alt, hvad man har beundret ved »Renæssancen«,

havde forudsætninger og rødder i de foregående århundredes udvikling eller eksisterede allerede i disse. (...).

Selve ordet »Middelalder« er vel egentlig modent til at blive afskaffet. En betegnelse på en tusindårsperiode, hvor slutningen har meget lidt fælles med begyndelsen er meningsløs.

